

EĞİTİM BİLİMLERİ MEZUNLARININ KADROLARINDA KİMLER İSTİHDAM EDİLİYOR?

Yrd. Doç. Dr. F. Dilek GÖZÜTOK

Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara Üniversitesi Senatosunun 31.8.1964 gün ve 2718 sayılı kararı ile kurulmuştur. 2.8.1966 günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde yasalanan kurumun amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Eğitim sorunlarının bilimsel olarak çözümlenmesine ve Türk Milli Eğitim politikasının gelişmesine katkıda bulunmak,
2. Öğretmen okullarına meslek dersleri öğretmeni yetiştirmek,
3. Üniversite öğrencilerinden ileride öğretmen olmak isteyenlere öğretmenlik sertifikası vermek.
4. Mevcut öğretmen ve idarecilerin kendi uzmanlık alanlarının zaman içerisinde gelişmesine paralel olarak hizmetinde yetiştirilmelerine ve bu yetiştirilmenin belirli bir düzene bağlanmasına yardım yapmak,
5. Eğitim bilimlerindeki modern gelişmelerin ortaya çıkardığı çeşitli uzmanlık alanlarına (rehberlik, program geliştirme, planlama, ölçme ve değerlendirme, halk eğitimi, özel eğitim gibi) eleman yetiştirmek.

“Eğitim Programları ve Öğretim”, “Eğitim Yönetimi Planlaması ve Teftişi”, “Eğitimde Psikolojik Hizmetler” daha sonraki yıllarda “Özel Eğitim”, “Halk Eğitimi” “Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri” “Güzel Sanatlar Eğitimi”, “Eğitim Teknolojisi” “Mesleki ve Teknik Eğitim” bölümleri bünyesinde yukarıda belirlenen amaçlara hizmet etmekteyken 1981 yılında YÖK’ün kurulması sonucu 2089 sayılı yasa ile fakülte yeniden yapılandırılmıştır. Bu yapılamada fakültedeki bölüm sayısı üçe indirilmiş aynı bölüm altında bir araya gelmesi gereken eski bölümler anabilim dalı olarak adlandırılmıştır. Böylece “Eğitim Programları ve Öğretim” “Eğitim Yönetimi ve Planlaması” “Eğitimde Psikolojik Hizmetler” ve daha sonra buna “Halk Eğitimi” bölümü de eklenerek fakülte dört bölüm oluşturulmuştur.

* A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Öğretim Üyesi.

1965'den bu yana, Eğitim Bilimleri Fakültesi, kuruluş amaçları doğrultusunda Milli Eğitimin örgün ve yaygın hizmet veren kurumlarına ve eğitim ünitesi oluşturmuş bulunan diğer özel ve kamu kuruluşlarına eğitim uzmanı yetiştirmektedir.

1969-1982 yılları arasında mezun olan 1046 öğrenciye anket göndermek suretiyle yapılan ve cevaplama oranı % 76.8 olan bir izleme araştırmasına göre (Küçükahmet, 1985, s. 8) anketi cevaplayanlardan

- % 29.7'sinin Milli Eğitim Bakanlığında,
- % 22'sinin MEB dışındaki bakanlıklarda,
- % 5.4'ünün üniversitelerde
- % 3.9'unun özel sektörde ve,
- % 2.1'inin bankalarda çalıştığı belirlenmiştir.

Örgün ve yaygın eğitim sisteminde öğretme öğrenme ortamında çocuk, genç yada yetişkin öğrencilerle etkileşen sadece öğretmenler değildir. Öğrencilerin eğitimine doğrudan yada dolaylı olarak etkide bulunan başka elemanlar da vardır. Eğitim kurumunu yönetenler, denetleyenler, eğitim programlarını hazırlayanlar, geliştirenler, öğrencilere rehberlik edenler, eğitim ortamlarını düzenleyenler de en az öğretmenler kadar eğitimi yönlendirici, öğrencileri etkileyici, yetişen bireylerin niteliğini yükseltici çabalarında bulunurlar. Öğretmenin dışında eğitimde uzmanlaşmış bu kişiler eğitim ortamına ne denli çok katılırsa kurumun eğitim amaçlarını gerçekleştirme düzeyi de o denli yükselir. Bu yüzden öğretmen ve öğrencilere eğitimde yardımcı olacak bu elemanlara büyük gereksinim vardır. Gereksinimin önemini yeterince farkedememek gerekliliği ortadan kaldırmaz. Batı ülkelerinde öğretmen ve öğrencilere kılavuzluk ederek okulda daha iyi bir eğitim ortamının yaratılmasına yardımcı olanlar eğitimde uzmanlık öğrenimi yapmış kişilerdir. Batı ülkelerindeki bu uygulama 1960'lı yıllarda ülkemize de yansımıştır. Bu yıllarda bazı üniversitelerde eğitim fakültesi veya "Eğitim Bilimleri" bölümü açılarak eğitimde uzmanlık programlarının uygulanmasına başlanmıştır. 1965'de açılan Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Lisans ve Lisansüstü programları ile binlerce mezun vermiştir.

X. Milli-Eğitim Şurası ile benimsenen Türk Milli Eğitim Sistemi'nin başarılı ve etkin olarak uygulanabilmesi için iyi yetişmiş öğretmenlerle birlikte, iyi yetişmiş eğitim uzmanlarına da büyük gereksinim vardır.

Bu yüzden Türk Eğitim Sisteminde, bu uzmanların yetiştirilmesi ve çalıştırılması zorunluluk haline gelmiştir.

Orta öğretim kurumlarında uygulanan kredi ve ders geçme düzeni, öğrenciye rehberlik hizmeti verecek yeter sayı ve nitelikte rehberlik uzmanına, eğitim ortamı düzenleme ve ölçme değerlendirme konusunda alt yapı hizmetleri verecek, öğretmene program geliştirmede rehberlik edecek nitelikli eğitim uzmanlarına gerek duymaktadır. Bu gereklilik karşılanmadığı içindir ki; bugün kredi ve ders geçme düzeninde büyük güçlükler yaşanmaktadır. Uygulanması gecikmiş bu yararlı düzen, alt yapı oluşturacak uzmanlık hizmetleri sağlanamadığından başarısızlığa adaydır.

Bir alanda uzman olmak, yüksek lisans eğitimini gerektirdiği halde, MEB ve diğer bakanlıkların uzman kadrolarında istihdam edilenlerin tamamının lisans diplomasına dahi sahip olmadığı bilinmektedir. EBF lisans mezunları uzman mıdır, uzman yardımcısı mıdır tartışmaları bir sonuca bağlanmamakla birlikte 20 Eylül 1991 tarih 20997 sayılı resmi gazetede yayımlanan 91 / 2230 sayılı Bakanlar Kurulu kararnamesinde (20.7.1990 tarihli ve 90 / 683 sayılı kararnameye ek) "eğitim uzmanı yetiştiren yükseköğretim kurumları" ibaresi yer almaktadır.

Küçükahmet'in 1985'de yaptığı araştırmada EBF mezunlarında MEB dışındaki bakanlıklarda çalışanların % '39'unun eğitim ile ilgili işlerde, % 61'inin ise eğitim hizmeti dışında istihdam edildikleri bildirilmiştir. Eğitim birimi bulunan kurumlardan ancak % 31.6'sının söz konusu fakülte mezunlarını çalıştırdıkları, bankalarda çalışmakta olan mezunlardan ise % 54.5'inin eğitim hizmetlerinde, % 45.5'ini eğitim hizmeti dışında çalıştırdıkları saptanmıştır.

Kamu ve özel kuruluşların eğitim birimlerinde, eğitimde uzmanlaşmış kişilerin hangi oranda istihdam edildiğini belirlemek, ayrıca EBF mezunlarının üstlenmesi gereken görevlerin ne tür eğitim almış kişiler tarafından yapıyor muş gibi görüldüğünü belirlemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır.

Görüşme yoluyla 100 özel ve kamu kuruluşuna eğitim hizmeti vermekle görevli elemanların mezun oldukları öğretim kurumları sorulmuştur. Eğitim hizmeti vermekle görevli kişilerin sadece % 26'sı EBF mezundur. Bu oranı sırasıyla % 22 ile Dil Tarih Coğrafya, Fen Edebiyat, Teknik Eğitim, Mesleki Eğitim ve diğer Eğitim Fakültelerinin Turizm öğretmenliği, Beden eğitimi öğretmenliği gibi bölümlerinden

mezun olanlar, % 21 ile İktisadi ve Ticari Bilimler, İktisat, İşletme, Uluslararası İlişkiler, Ekonomi, İdari Bilimler Fakülteleri, % 19 ile Siyasal Bilgiler, Hukuk Fakültesi, Bankacılık, Sosyal Hizmetler Yüksek okulu, Basın Yayın Yüksek Okulu, % 7 ile lise, % 3 ile Sekreterlik Yüksek Okulu, Harp Okulu mezunları izlemiştir % 2 bu soruyu cevaplamamıştır.

Bir hizmeti vermek üzere yüksek öğrenim düzeyinde eğitimden geçmiş nitelikli insanları yetiştirdiği alanda istihdam etmemek; onun yerine başka bir alanda hizmet vermek üzere uzmanlaşmış kişiyi istihdam etmek uzmanlığa ve o işe saygısızlık, aynı zamanda eğitime yapılan yatırımların israfıdır. Hiç kimsenin kaynakları kısıtlı bu ülkenin yatırımlarını israf etmeye hakkı yoktur.

Gelişmiş ülkelerde uzun yıllardır uzmanlık alanı olarak kabul edilen eğitim, Türkiye'de de 1965'den beri üniversite düzeyinde eleman yetiştirmektedir. Eğitim kadrolarındaki nicel sorunlara çözüm bulmak üzere alınan kısa vadeli önlemlerden, yedek subay, kimyager, eczacı öğretmen istihdamının ortaya çıkardığı nitelik sorunlarını bu ülke kötü bir deney olarak yaşamıştır. Eğitim alanında uzmanlaşmamış kimselere eğitim uzmanlığı görevinin verilmesi, EBF mezunlarını yetiştikleri alanın dışında çalışmaya zorlamaktadır.

Nasıl avukat olmak için hukuk fakültesi, doktor olmak için tıp fakültesi, mühendis olmak için mühendislik fakültesi mezunu olmak gerekiyorsa eğitim uzmanı olabilmek ve eğitim uzmanlığı kadrolarında istihdam edilebilmek için de EBF mezun olmak gerekir. Zaman zaman basında izlendiği gibi, dava kazanmasına rağmen hukuk fakültesi mezunu olmayan sahte avukat, hekimlik hizmeti veren sahte doktor meslekten nasıl men ediliyor ise eğitim alanında yetişmemiş kişilerin işgal ettiği eğitim uzmanlığı kadrolarına da aynı özenin gösterilmesi gerekir. Bu kadrolarda Eğitim Bilimleri alanında yetişmiş kişilerin hizmet vermesinin sağlanması ülkeye hizmet, uzmanlığa saygıdır.

KAYNAKÇA

- Küçükahmet, Leyla., *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunları İzleme Araştırması*, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını No: 145, Ankara, 1985.
- Ünal, L. Işıl., "Eğitim Bilimleri Öğrencilerinin İstihdam Beklentileri" *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 23 Sayı: 1 Ankara: 1990.